

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2004 M. RUGSĖJO 6 D. NUTARIMO NR. 1135 „DĖL ALKOHOLIO VARTOJIMO, JO DAROMOS EKONOMINĖS ŽALOS SVEIKATAI IR ŪKIUI STEBĖSENOS (MONITORINGO) TAISYKLIŲ PATVIRTINIMO“ PAKĖITIMO“ PROJEKTO DERINIMO PAŽYMA

Institucijos pavadinimas, rašto data ir numeris	Pastabos ir pasiūlymai	Argumentai, kodėl neatsižvelgta į institucijų pastabas ir pasiūlymus
Lietuvos Respublikos Vyriausybės Teisės grupės 2019-10-14 išvada Nr. NV-2848	<p>1. Atkreipiamė dėmesį į tai, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos 234 punkte nustatytas Vyriausybės siekis mažinti administracinę naštą verslui ir visuomenei, atsisakyti perteklinio reglamentavimo, gerinti teisės aktų kokybę, stiprinti valstybės institucijų tarpusavio bendradarbiavimą, konsoliduoti ir tobulinti valstybinę priežiūrą vykdančių institucijų sistemą. Dėl to išlieka aktuali Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2018 m. rugpjūčio 28 d. išvadoje Nr. NV-2136 pateikta 1 pastaba. Sistemškai vertindami siūlomą teisinį reglamentavimą Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos stebėsenos (monitoringo) įstatymo ir šio įstatymo pagrindu renkamų ir apdorojamų duomenų kontekste, kyla abejonų, ar pakartotinis duomenų apie visuomenės sveikatos rizikos veiksnius rinkimas yra pagrįstas ir nekuria perteklinės administracinės naštos Alkoholio vartojimo, jo daromos ekonominės žalos sveikatai ir ūkiui stebėsenos (monitoringo) taisyklių (toliau ir – Taisyklės) 6 punkte nurodytoms įstaigoms ir institucijoms, ar Taisyklių tikslams įgyvendinti reikalingi duomenys negali (neturėtų) būti gaunami iš Valstybinio visuomenės sveikatos stebėsenos duomenų fondo. Be kita ko, atkreipiamė dėmesį į tai, kad pagal Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo 21 straipsnį taip pat atliekama tabako gaminių vartojimo, jo daromos žalos sveikatai ir ūkiui stebėseną (monitoringą). Siekiant užtikrinti racionalų valstybės biudžeto lėšų naudojimą, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijai siūlome įvertinti galimybes konsoliduoti visuomenės sveikatos ir jai įtaką darančių veiksnių stebėsenas (monitoringus) į vieną bendrą sistemą.</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Atkreipiamė dėmesį, kad Taisyklėse nenumatoma pakartotinis duomenų rinkimas, bet Taisyklių 6 punkte nurodytų institucijų ir įstaigų disponuojamų duomenų panaudojimas ir analizė platesniam tikslui – alkoholio vartojimo, jo daromos žalos sveikatai ir ūkiui vertinimui, nes tai yra būtina siekiant visapusiškai vertinti situaciją, pokyčius bei remiantis stebėsenos rezultatais, tikslingai formuoti tolesnes valstybės alkoholio kontrolės ir vartojimo prevencijos politikos kryptis ir įgyvendinimo priemones.</p> <p>Valstybiniame visuomenės sveikatos duomenų fonde kaupiama tik labai nedidelė duomenų dalis (sergamumo, mirtingumo nuo ligų, susijusių su alkoholio vartojimu, alkoholio vartojimo rodikliai, kurių dalis yra gaunama iš Lietuvos statistikos departamento), numatytu Taisyklių 6 punkte alkoholio vartojimo, jo daromos žalos sveikatai ir ūkiui stebėsenai atlikti. Didžioji dalis duomenų – tai įvairių institucijų ir įstaigų renkami duomenys, kurie, nekuriant jokios papildomos administracinės naštos, būtų tiesiog paimami iš šių institucijų (dėl to yra gautas visų nurodytų institucijų ir įstaigų pritarimas), bendradarbiaujant su institucijomis vyktų informacijos pasidalijimas, o tai nėra papildoma administracinė našta, nes būtų sukurta skirtinguose sektoriuose kaupiamų duomenų panaudojimo pridėtinė vertė žalai valstybės lygiu vertinti.</p> <p>Valstybiniame visuomenės sveikatos duomenų fonde kaupiami tik šie su tabako gaminių vartojimu susiję duomenys – tabako suvartojimas vienam gyventojui per metus (cigarečių); kasdien rūkančių gyventojų (vyrų, moterų) dalis (procentais); rūkančių berniukų ir mergaičių dalis (procentais), todėl šiuo atveju, kaip ir alkoholio vartojimo, jo daromos žalos sveikatai ir ūkiui stebėsenai, nėra tikslinga kalbėti apie Valstybiniame visuomenės sveikatos duomenų fonde kaupiamų duomenų panaudojimą alkoholio / tabako vartojimo, ir tuo labiau – jų daromos žalos sveikatai ir ūkiui stebėsenai.</p> <p>Pagal LR visuomenės sveikatos stebėsenos (monitoringo) įstatymo nuostatas,</p>

	<p>3. Atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymo 20 straipsnio 1 dalimi Vyriausybė yra įgaliota nustatyti tvarką pagal kurią Lietuvos Respublikoje atliekama alkoholio vartojimo, jo daromos <i>ekonominės žalos sveikatai ir ūkiui stebėseną</i> (monitoringas), Projektu tvirtinamos Alkoholio vartojimo, jo daromos <i>ekonominės žalos sveikatai ir ūkiui stebėsenos</i> (monitoringo) taisyklės, siekiant teisinio reguliavimo nuoseklumo ir aiškumo, Projektu keičiamose Taisyklėse reikalinga suvienodinti formuluočių „<i>ekonominės žalos sveikatai ir ūkiui</i>“ ir „<i>žalos sveikatai ir ūkiui</i>“ vartojimą.</p>	<p>visuomenės sveikatos stebėseną – tikslingai organizuotas visuomenės sveikatos būklės, ją veikiančių sveikatos rizikos veiksnių stebėjimas, analizė ir vertinimas. Rizikos veiksnių sukeliamos žalos ir tuo labiau ekonominės žalos įvairiems sektoriams valstybės lygiu stebėseną – apima kur kas platesnio spektro duomenis.</p> <p>Pagal Taisyklės duomenys yra gaunami tiesiogiai iš pirminių duomenų šaltinių, Taisyklėse numatyti duomenų srautai yra optimalūs efektyviai alkoholio vartojimo, jo daromos žalos sveikatai ir ūkiui stebėsenai atlikti. Nei dabartiniu metu, nei pagal šiuo metu esamus planus bei finansinius išteklius konsoliduoti visuomenės sveikatos ir jai įtaką darančių gyvensenos (rizikos) veiksnių bei šių veiksnių sukeliamo poveikio (žalos) vertinimui skirtas stebėsenas (monitoringus) nėra galimybių. Tokios apimtios stebėsenos informacinės sistemos sukūrimas, administravimas ir priežiūra pareikalaus itin didelių laiko, finansinių ir žmogiškųjų išteklių sąnaudų.</p> <p>Neatsižvelgta.</p> <p>Kaip ir buvo nurodyta Sveikatos apsaugos ministerijos 2019-10-08 teikimo Lietuvos Respublikos Vyriausybei lydraštyje: „įvairių institucijų ir įstaigų renkami statistiniai duomenys, nurodyti Taisyklių 6 punkte, savaime neatspindės ekonominės žalos sveikatai ar ūkiui, o ekonominė žala gali būti įvertinta tik atlikus papildomus skaičiavimus, taikant ligos kaštų vertinimo metodą, paremtą alkoholio vartojimo paplitimu, bei atskirai vertinant tiesiogines ir netiesiogines su alkoholio vartojimu siejamas išlaidas įvairiose srityse (sveikatos apsaugos, socialinės apsaugos, teisėsaugos ir kt.), nes tai iš esmės yra atskiras ekonominės žalos vertinimo tyrimas. Todėl atnaujinamose Taisyklėse 12 punkte numatyta, kad stebėseną koordinuojanti institucija nustatytu periodiškumu atlieka alkoholio vartojimo daromos ekonominės žalos sveikatai ir ūkiui pasirinktų vienu metų vertinimą“.</p> <p>Alkoholio vartojimo daromos ekonominės žalos sveikatai ir ūkiui vertinimo (kuris buvo apibrėžtas Taisyklių 3 punkte, dabartiniame variante – Taisyklių 2.2 papunktyje) tyrimas būtų atliekamas šalia Taisyklių 6 punkte nurodytų įvairių institucijų teikiamų duomenų pagrindu atliekamos Alkoholio vartojimo, jo daromos žalos sveikatai ir ūkiui stebėsenos (kuri buvo apibrėžta Taisyklių 2 punkte, dabartiniame variante – Taisyklių 2.1 papunktyje), tai iš esmės ir sudaro Alkoholio vartojimo, jo daromos ekonominės žalos sveikatai ir ūkiui stebėseną (monitoringą) bei apibrėžta Taisyklių 1 punkte.</p> <p>Pastebėtina, kad Lietuvos Respublikos Seimo Nacionalinė sveikatos taryba</p>
--	--	--

savo 2019-08-02 rašte Nr. 14-72 (pridedamas prie derinimo raštu), atsakydama į derinti pateiktą Nutarimo projektą, kuriame buvo numatyti tik Taisyklių 6 punkte nurodyti duomenys, pažymėjo:

„1. Siūlytume išbraukti pavadinime ir tekste žodį „ekonominės“, kadangi iš renkamos informacijos galima tik stebėti žalą, bet nevertinti būtent ekonominės žalos mastus“.

Tą patį pažymėjo ir Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas 2019-07-16 rašte Nr. S-1934 (pridedamas prie derinimo raštu), atsakydamas į derinti pateiktą Nutarimo projektą, kuriame buvo numatyti tik Taisyklių 6 punkte nurodyti duomenys:

„1. Kaip rašoma projekte, projekto tikslas yra „surinkti patikimus ir palyginamus duomenis apie alkoholio vartojimą ir jo vartojimo padarinius, daromą žalą sveikatai ir ūkiui, vertinti alkoholio vartojimo ir jo vartojimo padarinių, daromos žalos sveikatai ir ūkiui pokyčius, siekiant tikslingai formuoti tolesnes valstybės alkoholio kontrolės ir vartojimo prevencijos politikos kryptis ir įgyvendinimo priemones“. Projekto tikslas numato pirminių duomenų surinkimą, tokių kaip, pavyzdžiui, apie alkoholinių gėrimų gamybą, importą, eksportą ir pardavimą, apie susirgimų, mirčių nuo ligų, tiesiogiai susijusių su alkoholio vartojimu, skaičių, apie užregistruotų nusikalstamų veikų, susijusių su alkoholio produktų kontrabanda, skaičių, bei asmenų, padariusių šias nusikalstamas veikas, skaičių ir pan. Atsižvelgiant į tai, Departamentas siūlo keisti taisyklių pavadinimą bei atsakyti „ekonominės žalos“ termino, nes surinkti duomenys savaime neatspindės ekonominės žalos sveikatai ar ūkiui. Ekonominė žala gali būti įvertinta atlikus tik papildomus skaičiavimus.“

Todėl tikslinga atskirti „žalos sveikatai ir ūkiui“ ir „ekonominės žalos sveikatai ir ūkiui“ formuluotes, nes jos skiriasi savo esme, ir atitinkamai, siekiant aiškumo, Taisyklių 2.1, 2.2 papunkčiuose yra pateikiamos „Alkoholio vartojimo, jo daromos žalos sveikatai ir ūkiui stebėsenos“ sąvoka ir „Alkoholio vartojimo daromos ekonominės žalos sveikatai ir ūkiui vertinimo“ sąvoka (sąvokos Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka suderintos su Valstybine lietuvių kalbos komisija), kas bendrai, kaip nurodyta Taisyklių 1 punkte, tampa Alkoholio vartojimo, jo daromos ekonominės žalos sveikatai ir ūkiui stebėsenos (monitoringo) taisyklių objektu.

9. Laikantis principo nekurti perteklinių informacinių įpareigojimų, sukuriančių papildomą administracinę naštą tiek institucijoms, tiek ir Vyriausybei, bei siekio optimizuoti Vyriausybei teikiamų ataskaitų skaičių, siūlome atsisakyti Taisyklių 10 ir 12 punktuose numatytų įpareigojimo Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentui teikti Vyriausybei Alkoholio vartojimo, jo daromos (ekonominės) žalos sveikatai ir ūkiui stebėsenos ataskaitą. Taip pat siūlome įvertinti galimybę informaciją apie alkoholio vartojimo, jo daromos (ekonominės) žalos sveikatai ir ūkiui stebėsenos rezultatus teikti ne kaip atskirą ataskaitą, o kartu su Sveikatos apsaugos ministerijos metine veiklos ataskaita bei kita informacija, teikiama kasmet rengiant Vyriausybės metinę veiklos ataskaitą

Atsižvelgta iš dalies.

Taisyklėse atsisakyta įpareigojimo Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentui teikti Lietuvos Respublikos Vyriausybei Alkoholio vartojimo, jo daromos (ekonominės) žalos sveikatai ir ūkiui stebėsenos ataskaitą. Suderinus darbo tvarką su Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentu, Alkoholio vartojimo, jo daromos ekonominės žalos sveikatai ir ūkiui stebėsenos vertinimas (toliau – alkoholio stebėsenos vertinimas) būtų teikiamas kartu su Narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimo, jo padarinių, narkotinių ir psichotropinių medžiagų (prekursorių), i oficialų sąrašą neįtrauktų medžiagų (prekursorių), i oficialų sąrašą neįtrauktų medžiagų bei naujų psichoaktyviųjų medžiagų apyvartos stebėsenos vertinimu (toliau – narkotikų stebėsenos vertinimas), kuris Vyriausybei kasmet yra teikiamas vadovaujantis Narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimo, jo padarinių, narkotinių ir psichotropinių medžiagų ir jų pirmtakų (prekursorių), i oficialų sąrašą neįtrauktų medžiagų bei naujų psichoaktyviųjų medžiagų apyvartos stebėsenos tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. gegužės 30 d. nutarimu Nr. 591, 9 punktu. Taip optimizuojant Lietuvos Respublikos Vyriausybei teikiamos informacijos srautus, alkoholio stebėsenos vertinimas ir narkotikų stebėsenos vertinimas būtų teikiami viename jau kelerius metus Lietuvos Respublikos Vyriausybei teikiamame dokumente – Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamento metiniame pranešime.

Lietuvos Respublikos
Sveikatos apsaugos ministerija
Audrejus Vėryga
2020-01-02

Teisės skyriaus
vedėja
Martyna Mickė

Dokumentų valdymo ir
asmenų priėmimo skyriaus
vyriausioji specialistė
Rasa Šinkevičiūtė
2019-12-20

2020-01-02